

Autóbusztörvény és magánjog. A közhasználatú gépjárművállalatokról szóló 1930:XVI. t.-c. két érdekes magánjogi szabályt tartalmaz.

A 21. §. harmadik bekezdése szerint: „Az engedélyezett közhasználatú gépjárművállalat állomásjelző tábláinak közterületeken, házakon, kerítésekén, ezek állagának és használhatóságának sérelme nélkül, hatósági engedély alapján való elhelyezését az érdekelték túrni kötelesek. Ezért ellenértéket követelni nem lehet.“ Szolgálat ex lege, a használat egy faja.

A 24. §. első bekezdése szerint a rendszeres járatokra adott engedélyt a kereskedelemügyi miniszter megvonhatja, „ha a rendszeres járat útvonalán, vagy lényegileg azonos forgalomra szolgáló útvonalokon új közforgalmú vasút létesül.“ A szakasz második bekezdése szerint: „Az engedélynek az előző bekezdés értelmében történt megvonása esetén az engedélyest, a vassal szemben, amelynek javára a visszavonás szól, teljes kártérítés illeti meg. A kártérítés mértékét meg egyezés híján a bíróság állapítja meg.“ Nyilvánvaló, hogy a kár összegének megállapítása perben történik, mivel a törvény — szemben a kisajztítási, kártalanítási eljárással — perenkívüli eljárást nem provideál.

Dr. Vági József

A magyar-osztrák végrehajtási jogsegélyegyezmény (1914:42. t.-c.) nem gondolt a kölcsönös végrehajtásnak egy oly esetben való statuálására, amely pedig egész természetesen kínálkozott a kölcsönösségnek az Egyezmény által megvonott keretei között, tehát anélkül, hogy oly területen rendelt volna végrehajtást, amelyen valamely politikai vagy gazdasági megfontolás folytán nem kívánt talán.

Tegyük fel, hogy magyar bíróság osztrák bírói ítélet alapján elrendelte és foganatosította a végrehajtást, Tudjuk, hogy a végrehajtás elrendelése ellen a kötelezett fél kifogással élhet (14. cikk), ha a perbíróság nem az Egyezmény által megkívánt illetékességi okok valamelyike alapján járt el, ha a kereset kézbesítése szabálytalan volt, ha az ítélet végrehajtása a közrendbe ütközik, ha az osztrák bírói ítélet hatálya megszűnt stb. stb. A végrehajtást szenvedő kifogása folytán a bíróság tárgyalást tart (16. cikk), és ha már most annak, illetve azoknak eredményeként a végrehajtás elrendelése iránti kérelmét elutasítja, *költségekben marasztalja végrehajtatót.* Amde ezen perköltségekben marasztaló határozatnak a megkereső államban (vagyis példa szerint: Ausztriában) való végrehajtására az E. szerint nincs alap, noha úgy gondolom, ezen határozat végrehajtására ki kellene terjednie a kölcsönös végrehajtás lehetőségének. Ter-

mészertes volna, hogy a megkeresés teljesítésének megkísérlése folytán felmerült költségek erejéig a megkereső bíróság elrendelje és foganatosítsa a végrehajtást a végrehajtató ellen, mert ez a kölcsönösségnek éppen olyan folyománya volna, mint az, hogy pl. a hágai perjogi egyezmény (részünkről az 1909:XIV. t.-c.-be iktatva) annak folytán, hogy 17. cikkével felmenti a külföldi felperest a perköltségbiztosíték adása alól, viszont az esetben, ha a kereset alaptalannak bizonyul, a felperest költségekben marasztaló határozatot a szemköztes külföldi állammal végrehajtatja. (18. cikk.)

A hágai egyezmény ezen rendelkezésében nyilvánuló gondolatnak e körben való aplikálása folytán: kívánatos volna, hogy alkalomadtán az egyébként mesteri felépítésű magyar-osztrák jogsegélyegyezmény kölcsönös végrehajtást statuáljon a kifogás költségeiben marasztalt végrehajtottal szemben e költség erejéig. Ily tartalmú rendelkezés a végrehajtási jogsegélyegyezményeknek sztereotip rendelkezése lehetne.

Dr. Balla Ignác.

A gépjármű elzálogosításánál tapasztalt visszaélések tárgyában a kereskedelemügyi miniszter 141.592/1930. XIV. K. M. sz. a. rendeletet bocsátott ki, amelynek értelmében a kézizálog-kölcsönület tulajdonosai csak olyan egyénektől fogadhatnak el zálogba gépjárműveket, akik a gépjármű forgalmi engedélyének felmutatásával igazolják: 1. hogy a gépjárműnek valószínű és jogos tulajdonosai; 2. hogy a gépjármű tulajdonjoga harmadik részére fenntartva ninesen; 3. továbbá, hogy a gépjármű üzemben tartója, illetve az, akinek javára a gépjármű tulajdonjoga fenn van tartva, egyidejűleg hitelesnek elfogadható alakban, írásban beleegyeznek a gépjármű elzálogosításához és esetleges elárverezésnél a vevőre leendő átruházásához. (B. K. 179.)

Természetes, hogy a kereskedelemügyi miniszter szabadon határozhatja meg, minő feltételek mellett fogadhat el kézizálogkölcsönület ingókat zálogba, s amiképl. közegészségi okokból megtilthatja használt párnák zálogbafogadását, úgy büntetendő cselekmények megelőzésére, autók zálogbavételét is tetszőlegesen és csak közigazgatási szempontoktól diktált feltételekhez kötheti. Magánjogi jelentőséget a fent idézett tilalom vagy korlátozás annak folytán nyer, hogy szokva vagyunk magánjogilag semmisnek tekinteni olyan ügyletet, amelynek megkötése jogszabályba ütközik (v. ö. M. M. T. 972. §.) Ennek a konzekvenciának levonása a jelen esetben azt foglalná magában, hogy az említett szabályok megsértésével szerzett kézizálog érvénytelen és tehát a tulajdonos az így elzálogosított autó kiadását követelhetné, ugyanígy későbbi akár rosszhiszemű (azaz az érvénytelen